

'Rechters maken te veel fouten'

De kwaliteit van de Nederlandse rechtspraak bij rechtbanken en gerechtshoven lijdt onder de werkdruk en het grote aantal zaken dat moet worden afgehandeld. Hierdoor moet de Hoge Raad steeds vaker fouten in vonnissen van lagere rechters corrigeren.

Deze opmerkelijke bevindingen zijn afkomstig van advocaat-generaal Jörg, een adviseur bij de Hoge Raad. Jörg greep een zaak over vrouwenhandel aan om een "veelbetekenend signaal van de Hoge Raad" in de richting van de rechtspraak "tot handhaving van een aanvaardbaar niveau van handhaving van de rechtspleging" af te geven.

De advocaat-generaal kwam met een lijst op van procedures waarbij de Hoge Raad in de afgelopen jaren vormfouten, gebreken en fouten in arresten van gerechtshoven moest herstellen, overigens zonder die zaken terug te verwijzen voor nieuwe behandeling.

Topje van de ijsberg

Jörg vindt dat de Hoge Raad moet rechters rechtstreeks aanspreken op gemaakte fouten. De Hoge Raad zou rechtbanken en gerechtshoven duidelijk moeten maken dat "de kwaliteit van de rechtspraak in hoogste instantie afneemt. Wat wij in de cassatieprocedures in toenemende mate waarnemen, stemt niet vrolijk. Het is de vraag of wat wij zien het topje van de ijsberg is, of de gehele ijsberg."

Correcties van arresten hoeven niet te leiden tot nieuwe behandeling van die zaken, als duidelijk is dat vormfouten niet van wezenlijke invloed zijn geweest op de uitkomst van de strafzaak. Hernieuwde behandeling zou ook voor slachtoffers zeer belastend zijn. Jörg wijst ook nog op de beperkte financiële middelen die de rechtspraak heeft. Onnodige fouten kosten onnodig veel geld.

Fouten wegpoetsen

Jörg haalt uitspraken aan van D.R. Doorenbos (advocaat) en J.H.M. Willems (vice-president van het gerechtshof te Amsterdam). Beiden vinden dat de Hoge Raad te zeer geneigd fouten en vergissingen van lagere rechters weg te poetsen. Doorenbos vindt dat daarbij te weinig oog lijkt te bestaan voor het belang van de verdachte, Willems hoopt dat de kwaliteit van de rechtspraak in feitelijke instanties zou kunnen worden verbeterd door de feitenrechter zijn fouten meer onder de neus te wrijven.

Gemakzucht

Een aantal reacties van feitenrechters over het maken van fouten slaan echt alles: "Als we later ontdekken dat we fouten hebben gemaakt in het verkorte arrest, dan kunnen we dat altijd nog verbeteren. Dat mag weliswaar niet van de Hoge Raad, maar die verbetert het dan vervolgens zelf." Een andere reactie op een moeilijk verweer: "We beslissen op dit verweer zoals we denken dat het goed is, en dan zien we wel of er cassatieberoep wordt ingesteld. Dan kan de advocaat-generaal bij de Hoge Raad daar nog eens een mooi verhaal over schrijven, want die heeft tenslotte een heel wetenschappelijk bureau achter zich om het goed te laten uitzoeken."